

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

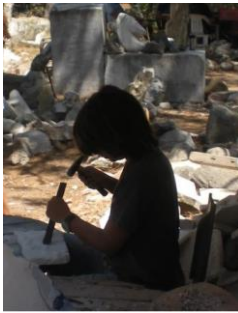
13-14 Μαΐου
2023

Το «Θερινό Σχολείο Τέχνης» στα Λιμενάρια Θάσου. Μια μελέτη περίπτωσης για την αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση
Βλαστάρης Κων/νος, kostasvb@yahoo.gr

Η ανακοίνωση προσεγγίζει μια μελέτη περίπτωσης, μη τυπικής εκπαίδευσης που αφορά το «Θερινό Σχολείο Τέχνης» που λειτουργεί από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Λιμεναρίων Θάσου «Το Κάστρο» για περισσότερο από μια δεκαετία - τον μήνα Ιούλιο - στην περιοχή «Αποθήκες Μεταλλείων» και τον ευρύτερο υπαίθριο χώρο, χαρακτηρισμένου ως «μοναδικού φυσικού κάλλους»

Ο υπαίθριος χώρος

Θεωρητικό υπόβαθρο της παρούσης μελέτης αποτελούν οι διαπιστώσεις για τη συμβολή της αξιοποίησης των τεχνών στην εκπαίδευση (Arts Education Partnership, 2019) καθώς τα εργαστήρια τεχνών αποτελούν το βασικό άξονα λειτουργίας του «Θερινού Σχολείου Τέχνης»

Εκπαίδευση και τέχνες

Η εκπαίδευση μέσω των τεχνών περιλαμβάνει τη χρήση διαφόρων μορφών τέχνης, όπως η μουσική, οι εικαστικές τέχνες, το θέατρο κλπ, που καθιστούν τη διαδικασία της μάθησης πιο ελκυστική και αξιομνημόνευτη, με σημαντικά οφέλη, όπως Eisner, 2002):

- Την ενεργό εμπλοκή στη διαδικασία μάθησης και τη δημιουργία
- Τη γνωριμία με διάφορες μορφές τέχνης που ενισχύει την ανάπτυξη θετικής προσέγγισης και εκτίμησης για τις τέχνες
- Την καλλιέργεια της δημιουργικότητας, της φαντασίας, της κριτικής σκέψης, της επίλυσης προβλημάτων και επικοινωνιακών δεξιοτήτων

Συνολικά, η εκπαίδευση μέσω των τεχνών μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο στο 21^ο αιώνα (Catterall et all, 2012)

Σκοπός

Σκοπός είναι να αποτυπωθούν τα είδη των τεχνών που αξιοποιούνται στο «Θερινό Σχολείο Τέχνης», το προφίλ και ο αριθμός των συμμετεχόντων εκπαιδευομένων, των εθελοντών εκπαιδευτών και γονέων-κηδεμόνων, ο χώρος υλοποίησης, ο τρόπος διδασκαλίας, τα οφέλη για τα παιδιά που συμμετέχουν και ο αντίκτυπος της διδασκαλίας δια μέσου της τέχνης στα παιδιά αλλά τους γονείς τους

Μέθοδος

- Ακολουθείται η μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης και συγκεντρώνονται δεδομένα όπως αρχεία, φωτογραφίες, παραδοτέο υλικό, βιβλία εντυπώσεων, άρθρα στον τύπο και παρατηρήσεις
- Τα δεδομένα αναλύονται με τη χρήση μικτής μεθόδου ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης

Συλλογή δεδομένων

Συλλέχθηκαν και ταξινομήθηκαν τα δεδομένα που αφορούν:

- Παρατηρήσεις
- Αρχεία
- Δελτία τύπου
- Δημοσιευμένα άρθρα
- Βιβλία εντυπώσεων

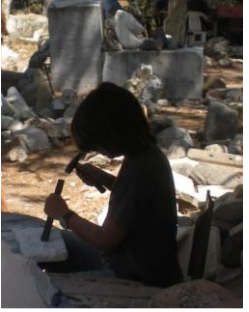
Ανάλυση δεδομένων

Τα δεδομένα της μελέτης περίπτωσης αφορούσαν:

- Αρχεία με ποσοτικά χαρακτηριστικά όπως πίνακες συμμετεχόντων και επιμορφωτών
- Περιγραφές με ποιοτικά χαρακτηριστικά όπως τα βιβλία εντυπώσεων και τα άρθρα στον τύπο
- Κείμενα που περιείχαν τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά δεδομένα όπως τα δελτία τύπου

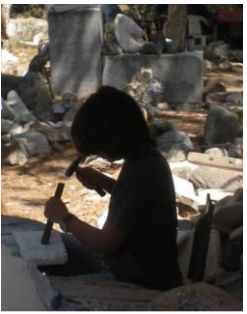
Οι κατηγορίες ανάλυσης δεδομένων

Οι κατηγορίες ανάλυσης αφορούν:

- Τα εργαστήρια (θεματικές και παράλληλες δράσεις)
- Τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας των εργαστηρίων
- Τους επιμορφωτές
- Τους συμμετέχοντες (παιδιά και νέους)
- Τις εντυπώσεις-διαθέσεις επιμορφωτών, συμμετεχόντων παιδιών - νέων και γονέων-κηδεμόνων

Εργαστήρια τεχνών - Θεματικές και παράλληλες δράσεις

Τα εργαστήρια λειτουργούν για μια εβδομάδα, με δύο (2) ώρες βιωματικής προσέγγισης την ημέρα για κάθε θεματική ενότητα και αριθμούν από (8) οχτώ έως δέκα (10) και οι κυρίως θεματικές τους είναι:

- Γλυπτική
- Μουσική
- Θέατρο
- Κουκλοθέατρο
- Φωτογραφία
- Ζωγραφική
- Σκάκι
- Εργαστήρι δημιουργικής γραφής

Γλυπτική σε λευκό μάρμαρο Θάσου

Έκθεση έργων από το Εργαστήρι φωτογραφίας

Εργαστήρι κουκλοθεάτρου

Εργαστήρι σκακιού - διαθεματική προσέγγιση

Παράλληλες δράσεις

Διαπιστώθηκε ακόμη, ότι υλοποιούνται παράλληλες δράσεις - εργαστήρια και άλλες επιμέρους δράσεις που προστίθενται στα σταθερά εργαστήρια και στον προγραμματισμό της κάθε χρονιάς, οι οποίες αν και δεν αφορούν άμεσα μορφές τέχνης, διακρίνονται για τη διαθεματική προσέγγιση της θεματικής τους και τη διαδραστικότητά τους:

- Εκπ/κή Ρομποτική
- Αστροπαρατήρηση
- Παρουσιάσεις βιβλίων
- «Body painting» με κόκκινη ώχρα Θάσου
- «Η τέχνη της θάλασσας»: ημέρα εκμάθησης κανό-καγιάκ

Την τελευταία ημέρα, σε εκδήλωση – γιορτή λήξης, οι συμμετέχοντες παρουσιάζουν τα έργα τους (παραστάσεις και εικαστικά έργα), ως παραδοτέα από όλα τα εργαστήρια

Βάψιμο -body painting- με κόκκινη ώχρα Θάσου

Εργαστήριο αστροπαρατήρησης

Η «τέχνη» της θάλασσας

Χαρακτηριστικά της λειτουργίας των εργαστηρίων

- Η βιωματική μάθηση
- Οι υπαίθριες δραστηριότητες
- Η συνεργασία και η καλλιέργεια της «αίσθησης της ομάδας»
- Η ελευθερία στην έκφραση
- Η έμφαση στη χαρά της δημιουργίας και στη δημιουργία παραδοτέων έργων όπως εικαστικά έργα και παραστάσεις
- Οι καινοτόμες δραστηριότητες

Υπεύθυνοι εργαστηρίων - επιμορφωτές

- Όλοι οι συμμετέχοντες - ως υπεύθυνοι εργαστηρίων ή υποστηρικτές της διοργάνωσης - εργάζονται εθελοντικά
- Ένας εκπαιδευτικός (ΠΕ 70) συντονίζει τη διοργάνωση έχοντας μεγάλη εμπειρία στη διοργάνωση αντίστοιχων δράσεων
- Υπεύθυνοι των εργαστηρίων είναι εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων (ΠΕ 70, ΠΕ 32, ΠΕ 08 κλπ) και καλλιτέχνες (γλύπτες, ζωγράφοι, μουσικοί, ηθοποιοί, σκηνοθέτες κλπ)
- Στις παράλληλες δράσεις συμμετέχουν επίσης, προσκεκλημένοι επιστήμονες και Καθηγητές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Ο αριθμός των επιμορφωτών κυμαίνεται από (8) οκτώ έως (12)

Συμμετέχοντες/ουσες

- Οι συμμετέχοντες δηλώνονται - από γονείς-κηδεμόνες - σε ηλεκτρονική φόρμα που συνοδεύει την ετήσια ανακοίνωση λειτουργίας, περίπου ένα μήνα πριν την έναρξη της διοργάνωσης
- Το πρόγραμμα περιλαμβάνει συνήθως (8) οχτώ έως (10) δέκα εργαστήρια τα οποία λειτουργούν ημερησίως
- Τα εργαστήρια απευθύνονται σε παιδιά και νέους από (6) έξι έως (18) δεκαοκτώ ετών και λειτουργούν για μια εβδομάδα, με (2) δύο ώρες βιωματικής προσέγγισης την ημέρα για κάθε θεματική ενότητα
- Τα παιδιά επιλέγουν τα εργαστήρια που θα παρακολουθήσουν και σύμφωνα με το πρόγραμμα τους δίνεται η δυνατότητα να συνδυάσουν ημερησίως, ως και (3) τρία εργαστήρια
- Προέρχονται από όλη την Ελλάδα
- Ο αριθμός των συμμετοχών παρουσιάζει διακυμάνσεις (από 67 έως 156 συμμετοχές)

Εντυπώσεις - διαθέσεις

Συμμετεχόντων παιδιών:

Η χαρούμενη διάθεση, ο ενθουσιασμός, η διάθεση για συμμετοχή, δημιουργία και επικοινωνία, η κατάπληξη, η ενισχυμένη αυτοεκτίμηση

Εθελοντών επιμορφωτών:

Η διάθεση προσφοράς, συνεργασίας και επικοινωνίας

Γονέων-κηδεμόνων:

Η ικανοποίηση, η ευχαρίστηση, η διάθεση για προσφορά και υποστήριξη

Συμπεράσματα

- Οι κύριοι πυλώνες λειτουργίας του «Θερινού Σχολείου Τέχνης» είναι ο βιωματικός χαρακτήρας, οι υπαίθριες δραστηριότητες, οι παιγνιώδεις δράσεις, η χαρά της συμμετοχής και ο εθελοντισμός των εκπαιδευτών
- Η συμμετοχή των παιδιών χαρακτηρίζεται από την ενεργό εμπλοκή στη δημιουργία, που βοηθά την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της επίλυσης προβλημάτων, επικοινωνιακών δεξιοτήτων και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης
- Από τη μελέτη περίπτωσης προκύπτει ότι απαιτείται η εμβάθυνση της έρευνας στις επιμέρους λειτουργίες και πρακτικές του «Θερινού Σχολείου Τέχνης» - όπως οι παιδαγωγικές πρακτικές, η επιρροή του περιβάλλοντος χώρου κλπ - καθώς η παρούσα αποτελεί μια αρχική προσπάθεια συνολικής αποτύπωσης, γεγονός που αποτελεί και τον περιορισμό της
- Συνοψίζοντας, καταδεικνύεται ότι η εκπαίδευση μέσω των τεχνών, πέραν από την εξοικείωση των παιδιών με διάφορες μορφές τέχνης, μπορεί να αποτελέσει ισχυρό κίνητρο συμμετοχής και δημιουργικότητας και ένα σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση και της μάθησης

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Burton, J. M., Horowitz, R., & Abeles, H. (Eds.). (2000). Learning in and through the arts: The question of transfer. National Endowment for the Arts.
- Arts Education Partnership. (2019). ArtsEdSearch: Research on the benefits of arts education. Retrieved from <https://www.artsedsearch.org/>
- Catterall, J. S., Dumais, S. A., & Hampden-Thompson, G. (2012). The Arts and Achievement in At-Risk Youth: Findings from Four Longitudinal Studies (Research Report 55). National Endowment for the Arts.
- Eisner, E. W. (2002). The arts and the creation of mind. Yale University Press.

Σας ευχαριστώ!

